

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

ŠOLSKI CENTER ŠENTJUR

Šolski center Šentjur, Cesta na kmetijsko šolo 9, 3230 Šentjur
Telefon: +386 (0)3 746-29-00, fax: +386 (0)3 746-29-20, TRR: 01100-6030705179

Naložba v vašo prihodnost
OPREMAJO IZ OBLASTI IZOBRAŽEVANJA, ZNANOSTI IN ŠPORTA
EVROPSKI SKLAD ZA ŠOLSTVO

RAZLIČNA PISNA OCENJEVANJA ZNANJA IZ SLOVENŠČINE

Anita Jerot - Šraml

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

ŠOLSKI CENTER ŠENTJUR

Šolski center Šentjur, Cesta na kmetijsko šolo 9, 3230 Šentjur
Telefon: +386 (0)3 746-29-00, fax: +386 (0)3 746-29-20, TRR: 01100-6030705179

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Nižje poklicno strokovno izobraževanje: POMOČNIK V BIOTEHNIKI IN OSKRBI

Modul: Slovenščina

Naslov: Različna pisna ocenjevanja znanja iz slovenščine – delovni listi

Gradivo za Srednje poklicno izobraževanje, program Pek, Slaščičar, Mehanik kmetijskih in delovnih strojev

Sklop: Pravopis, oblikoslovje, besedilne vrste, vrste besedil

Avtorica: Anita Jerot – Šraml, prof. slovenščine

Strokovna recenzentka: Andreja Lavrič, prof. slovenščine

Lektor/-ica: Andreja Lavrič, prof. slovenščine

Šentjur, 2012

© Avtorske pravice ima Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Republike Slovenije.

Gradivo je sofinancirano iz sredstev projekta Biotehniška področja, šole za življenje in razvoj (2008-2012).

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Operacija se izvaja v okviru operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, prednostna usmeritev: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Vsebina tega dokumenta v nobenem primeru ne odraža mnenja Evropske unije. Odgovornost za vsebino dokumenta nosi avtor.

Kazalo vsebine:

1. OBLIKOVNA STRAN BESED, PRAVOPIŠNO UREJANJE BESEDILA, BESEDILNE VRSTE	3
2. VRSTE BESEDIL (GLEDE NA NAMEN SPOROČANJA), JEZIK V POKLICNEM OKOLJU, OBNOVA	6
3. SAMOSTALNIKI	10
4. GLAGOLI	13
5. RAZČLEMBE IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 1	16
6. RAZČLEMBE IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 2	18
7. RAZČLEMBE IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 3	20
8. RAZČLEMBE IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 4	24
9. VRSTE BESEDIL – 2. letnik, srednje poklicno izobraževanje	26

OBLIKOVNA STRAN BESED, PRAVOPISNOSTI UREJANJE BESEDILA, BESEDILNE VRSTE

Navodila

Pazljivo preberi navodila. Odgovori morajo biti jasni in čitljivi, slovnično in pravopisno pravilni. Pišeš lahko z malimi tiskanimi ali pisanimi črkami, uporabljaš lahko pisalo modre ali črne barve. Če se zmotiš, napačni zapis prečrtaj in zapiši novega. Vse, kar ne ustreza navodilom, se točkuje z nič točkami. Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želim Ti uspešno reševanje.

Preberi izhodiščno besedilo, nato reši naloge.

Tina Maze je bila po superveleslalomu slabe volje, toda ...

Bo 60 točk dovolj!

Lenerheide – Tina Maze je bila po superveleslalomu slabe volje. Za ogrevanje za nedeljski veleslalomski finale namreč ni dosegla izida ki si ga je želela – uvrstitve med deseterico. Vendar pa jeza nad samo seboj ni trajala dolgo. Po analizi, v kateri sta z trenerjem Janezom Slivnikom ugotovila, da ni imela poguma, da bi vse tvegala, se je že sinoči osredotočila na doslej največjo tekmo kariere, v kateri se poteguje za svojo prvo kolajno v svetovnem pokalu.

V. D., Delo, 12. 3. 2005, stran 25

1. V izhodiščnem besedilu poišči tri pravopisne napake in jih odpravi.

2. Imenuj besedilno vrsto izhodiščnega besedila.

3. Iz izhodiščnega besedila izpiši:

a) osebni lastni imeni:

b) zemljepisno lastno ime:

4. Izpisano osebno lastno ime ženskega spola (skupaj s priimkom) sklanjaj.

Im. _____

Rod. _____

Daj. _____

Tož. _____

Mestn. _____

Or. _____

5. Iz podčrtane povedi izhodiščnega besedila izpiši prve štiri samostalnike in jih postavi v šesti sklon (števila ohrani nespremenjena).

6. Iz podčrtane povedi izhodiščnega besedila izpiši samostalniška zaimka in jima določi vrsti.

7. Iz podčrtane povedi izpiši samostalnik srednjega spola in mu določi sklon, število, sklanjatev.

8. Iz podčrtane povedi izhodiščnega besedila izpiši pridevnika.

9. Podčrtaj ustrezní odgovor. Pridevnika v podčrtani povedi sta:

a) lastnostna

b) vrstna

c) svojilna

č) količinska

10. Stopnjuj pridevnike.

Osnovnik	Primernik	Presežnik
slab		
velik		
bel		

11. Števnika *122.* in *2005* zapiši z besedo.

12. Iz podčrtane povedi izhodiščnega besedila izpiši glagol in mu določi osebo, število, čas in naklon.

13. V izhodiščnem besedilu obkroži vse predloge.

14. Popravi napake.

a) pod soncom je veliko lačnih otrok

b) s lukinim denarjem sma šla k gostilničarju

c) predstavima se z dvema pesmima

č) grema k gospej miki potočnikovi

15. Vstavi ustrezno obliko besede, zapisane v oklepaju.

Spomladi si lastovke _____ (iskati) gnezda. – V tvojih _____ (oko) vidim navdušenje. – Grem _____ (pogledati), če _____ (kdo) pogrešajo. – Uči se iz _____ (Mojca) zvezka. – V _____ (mi) razredu imamo dva _____ (Marko) in dve _____ (Karmen). – Plačal _____ (jaz) je pet voženj. – Prispelo je pismo za _____ (Žiga). – Imam _____ (hči), ki neprestano bere. _____ (kdo) pogrešate?

VRSTE BESEDIL (GLEDE NA NAMEN SPOROČANJA), JEZIK V POKLICNEM OKOLJU, OBNOVA

Preberi izhodiščno besedilo, nato reši naloge od 1 do 5.

216 let spričeval

Prve šolarje na Kranjskem so ocenili leta 1783, in sicer iz pletenja, branja, pisanja, računanja in verouka.

Te dni so mlado in staro v domovini razburjala šolska spričevala. Vzponi in padci šolstva, pa tudi preverjanja znanja in ocenjevanja imajo vsekakor pestro zgodovino.

V Avstro-Ogrski, v katero so tedaj spadale tudi slovenske dežele, so torej prva spričevala napisali leta 1783. Odtlej so ocenjevanje in spričevala spreminjali in prilagodili najmanj 50-krat.

Spričevala in ocenjevanje so bila vedno predmet kritike in zdrah. Predmeti in zahteve so se pogosto spreminjali. Najprej so ocenjevali znanje verouka in branje, pletenje, telesno vzgojo, lepomis in računanje. V obdobju nacizma so v naših krajih namenjali veliko pozornosti »spodbujanju samostojnosti žena«, ki so zaradi odhodov moških na takšne ali drugačne fronte ostajale same, v šolah pa so spodbujali tudi borilne veščine in vojaško vzgojo. Pozneje so uvedli celo oceno iz vedenja.

B. B., *Nedelo*, 16. 4. 1998

1. Odgovori.

a) O čem govori članek?

b) Kdo je sporočevalec, kdo naslovnik?

c) Katerega leta so prvič ocenili šolarje na Kozjanskem?

č) Imenuj tri predmete, ki so bili ocenjeni?

d) Kolikokrat se je ocenjevanje spremenilo?

e) Česa so se učenci učili pri lepomisju?

2. V vsaki vrsti podčrtaj en odgovor.

Izhodiščno besedilo je:

umetnostno/neumetnostno,

enogovorno/dvogovorno,

praktičnosporazumevalno/uradovavno/strokovno/publicistično,

novica/poročilo/intervju.

3. Ustrezno obkroži.

Izhodiščno besedilo je objektivno/subjektivno, ker se sporočevalec v njem razodeva/ne razodeva.

4. Določi dele izhodiščnega besedila. Če kateri od podatkov ni naveden, napravi poševnico (/).

Naslov _____ Datum _____

Podnaslov _____ Kraj _____

5. Pojasni, kako ločimo novico od poročila.

6. Prečrtaj besedilne vrste, v katerih sporočevalec izraža svoje osebno stališče.

komentar, novica, uvodnik, poročilo, reportaža, izjava, članek

7. Poveži pare, ki sodijo skupaj, nato predstavi besedilo, ki je ostalo brez para.

osebno vabilo	strokovno besedilo
prošnja	uradno besedilo
vremenska napoved	publicistično besedilo
anketa	

8. Preberi spodnji besedili, ju primerjaj in odgovori na vprašanja.

(I) Najpomembnejša zidarska orodja za zidanje in ometavanje sten so: zidarska žlica, zidarska zajemalka, kladivo, svinčnica, kotnik, libela, cevna libela, vrvica, žičniki in ravnalna deska.

(II) Za zidanje in ometavanje sten uporabljamo: kelo, vaservago, fangl, šlaufvago, kladu, špago, plajbo, cveke, vinkl in lajšto.

a) Ali sta tvorca besedil iz iste stroke? Katere?

b) Katere besedilo je knjižno? Zakaj?

c) Izpiši tri žargonske izraze.

č) Ali so izrazi drugega besedila primerni za razlago delovnega postopka v učbeniku? _____

9. Izpolni tabelo.

	Ime besedilne vrste	Tri značilnosti besedilne vrste
<p>Globoko žabje grlo</p> <p>V kakofoniji tropskega gozda je težko pošiljati sporočilo. Zato žaba z belimi ustnicami, ki je razširjena v Portoriku, za ta namen uporablja vibracije. Po dežju samec zakoplje svoje grlo v razmočeno zemljo. Pri kvakanju napenja svoj zvočni žep, ki udarja ob tla. Pri tem nastajajo valovi, ki se razširjajo s hitrostjo 100 m/s in po navadi povzročijo zborna odgovarjanje drugih samcev te vrste.</p> <p>Življenje in tehnika, 9/2001</p>		
<p>Voščilnice z gravurami</p> <p><u>Gradivo:</u> trši papir, tuba ali aluminijasta folija, univerzalno lepilo.</p> <p><u>Orodje:</u> ravnilo, svinčnik, škarje.</p> <p><u>Potek dela:</u> iz tršega papirja izdelaj podlago za voščilnico; izpraznjeno tubo razreži in razgrnjeno zgladi s trdim predmetom (uporabiš lahko tudi tanko folijo), nato izreži poljuben lik in ga položi na mehkejši papir; s svinčnikom nariši motiv in ga vgraviraj s pritiskanjem svinčnika, ozadje graviraj točkasto, tako da pritiskaš s svinčnikom goste pikice od motiva proti robovom; nastal bo lep reliefni motiv; izdelek prilepi na prej izdelano podlago za voščilnico.</p> <p>G. L. Kadunc: <i>To zmorem tudi jaz.</i> Ljubljana: DZS, 1991.</p>		
<p>Maja: Halo, tukaj Maja. Lahko govorim z Laro, prosim?</p> <p>Mama: Živijo, Maja. Takoj ti jo dam.</p> <p>Lara: Halo?</p> <p>Maja: Ti, Lara, si za to, da se namesto</p>		

Dobro je vedeti ...

Tajsko, ki je po velikosti lahko primerjamo s Francijo, sestavljata polotoški in celinski del, ki ga obkrožajo Kitajska, Burma, Laos in Kambodža.

Denar: Tajska valuta je baht, pri menjavi pa bodite pozorni na tečaj, saj se ta v različnih menjalnicah in bankah zelo razlikuje. Ponekod poberejo tudi provizijo. Po izkušnjah je najbolj priporočljivo imeti s seboj ameriške dolarje. Ob odhodu iz daljnih dežel se vsi radi znebimo še zadnjega drobiža – vendar ne pozabite, da je treba plačati tudi izhodno takso.

Kreditne kartice: Po vseh deželi sprejemajo vse najpomembnejše kreditne kartice.

Vizum: Za obisk Tajske ne potrebujete vizuma, če bo vaše bivanje krajše od 30 dni.

Prebivalstvo: Približno 61 milijonov ljudi, vodilna religija je budizem.

Podnebje: Tropsko, s tremi različnimi sezonami: vroče je od marca do maja, deževno od junija do septembra in toplo, bolj sveže od oktobra do februarja. Povprečna temperatura je 28 stopinj Celzija.

Kaj obleči: Najbolj priporočljiva so lahka oblačila iz naravnih materialov. Jopiči vam bodo prišli prav ob večerih v sveži sezoni ali pri obiskih gorskih območij in nacionalnih parkov. Urejeni pa morate biti za vstop v templje in palače.

**Jasmina Bahar, foto: Janez Bahar
Gremo!, mesečna turistična priloga, 9/2001**

1. Odgovori.

a) O kateri državi govori besedilo?

b) Katere države jo obkrožajo?

2. Podčrtaj pravilni trditvi.

a) Del Tajske leži na polotoku.

b) Za Tajsko potrebujemo vizum.

c) Predstavljena država je večja od Slovenije.
vstopati neurejeni.

c) V templje in palače smemo

3. Smiselno dopolni.

Besedilo Tajski, ki je bilo objavljeno v rubriki *Dobro je vedeti ...*, uvrščamo v _____ zvrst strokovnega besedila, saj je namenjeno _____.

4. Zapiši, iz katerih samostalnikov sta tvorjeni besedi *polotoški* in *celinski*.

5. Iz podčrtane povedi izpiši samostalnike in jih postavi v šesti sklon ednine.

6. Izpolni tabelo. Postavi v imenovalnik in dajalnik (število ohrani nespremenjeno).

	Imenovalnik	Dajalnik
Ob večerih		
gorskih območij		

7. Iz podčrtane povedi izpiši samostalniška zaimka in ju imenuj.

8. Izpolni tabelo. Stopnjuj pridevnike.

Osnovnik	Primernik	Presežnik
pomemben		
svež		
vroč		

9. Števniki 2001 zapiši z besedo.

10. Izpolni tabelo. Iz glagola *obleči* tvori glagolske oblike.

1. os. edn.	velelnik 2. os. edn.	pogojnik	glagolnik	namenilnik

11. Iz podčrtane povedi izpiši prvi glagol in mu določi osebo, število čas in naklon.

12. V podčrtani povedi obkroži vse veznike.

13. S katerim ločilom lahko nadomestimo pomišljaj v povedi *Ob odhodu iz daljnih dežel /.../*?

13. Popravi napake.

a) pod soncom je veliko otrokov	b) s lukinim denarjem sma šla k gostilničarju
c) predstavimo se z dvema pesmama	č) nočem več je vzkliknil
d) hja bo treba začeti delati	e) sestanek bo jutri v petek ob 18 uri

GLAGOLI

Preberi izhodiščno besedilo, nato reši naloge.

Dobro je vedeti ...

Tajsko, ki je po velikosti lahko primerjamo s Francijo, sestavljata polotoški in celinski del, ki ga obkrožajo Kitajska, Burma, Laos in Kambodža.

Denar: Tajska valuta je baht, pri menjavi pa bodite pozorni na tečaj, saj se ta v različnih menjalnicah in bankah zelo razlikuje. Ponekod poberejo tudi provizijo. Po izkušnjah je najbolj priporočljivo imeti s seboj ameriške dolarje. Ob odhodu iz daljnih dežel se vsi radi znebimo še zadnjega drobiža – vendar ne pozabite, da je treba plačati tudi izhodno takso.

Kreditne kartice: Po vseh deželi sprejemajo vse najpomembnejše kreditne kartice.

Vizum: Za obisk Tajske ne potrebujete vizuma, če bo vaše bivanje krajše od 30 dni.

Prebivalstvo: Približno 61 milijonov ljudi, vodilna religija je budizem.

Podnebje: Tropsko, s tremi različnimi sezonami: vroče je od marca do maja, deževno od junija do septembra in toplo, bolj sveže od oktobra do februarja. Povprečna temperatura je 28 stopinj Celzija.

Kaj obleči: Najbolj priporočljiva so lahka oblačila iz naravnih materialov. Jopiči vam bodo prišli prav ob večerih v sveži sezoni ali pri obiskih gorskih območij in nacionalnih parkov. Urejeni pa morate biti za vstop v templje in palače.

**Jasmina Bahar, foto: Janez Bahar
Gremo!, mesečna turistična priloga, 9/2001**

1. Odgovori.

a) Koliko prebivalcev živi v predstavljeni državi?

b) Ali je država večja ali manjša od Slovenije?

2. Podčrtaj pravilni trditvi.

a) Na potovanje je dobro vzeti ameriške dolarje.

b) Za izhod iz države moramo plačati takso.

c) Pozimi je podnebje hladno.

č) Del Tajske leži ob Japonski.

3. Zapiši, iz katerih samostalnikov sta tvorjeni besedi *tajski* in *ameriški*.

4. Iz podčrtanega dela besedila izpiši samostalnike in jih postavi v šesti sklon ednine.

5. Postavi v imenovalnik in dajalnik (število ohrani nespremenjeno).

	Imenovalnik	Dajalnik
nacionalnih parkov		
v templje		

6. Iz podčrtane povedi izpiši pridevnika in jima določi vrsto.

7. Stopnjuh pridevnike.

Osnovnik	Primernik	Presežnik
naraven		
lahek		
urejen		

8. Števniki 61 zapiši z besedo.

9. Iz glagola *primerjati* tvori glagolske oblike.

1. os. edn.	velelnik 2. os. edn.	pogojnik	namenilnik	glagolnik

10. Iz podčrtanega dela besedila izpiši tretji glagol in mu določi osebo, število čas in naklon.

11. V podčrtanem delu besedila obkroži vse veznike.

12. Popravi napake.

a) hočeš še malo je sramežljivo vprašala

b) ali imamo danes za jesti

c) doma je v ptuju

č) grem k gospej niki potočnikovi

d) videl je njeno mati

e) pssst sestra spi

RAZČLEMBE IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 1

Natančno preberi priloženo besedilo, nato reši naloge.

1. Namesto domačih besed je tvorec uporabil prevzete. Vpiši jih na ustrezno mesto v razpredelnici.

Domače besede	Prevzete besede
pomorski	
celina	
odprava	

2. Podčrtaj ustrezne besede ob poševnicah.

Ker ste že večkrat pluli po morju, imate/imaste veliko izkušenj. Boste/boste opisali to potovanje tudi v knjigi? Mi date/daste še en avtogram, prosim? Zanima me, ali ste mogli/morali kje pokazati potne liste.

3. Vstavi predloge v, na, iz, s/z.

_____ (Brazilije) so potovali na Antarktiko in potem nazaj na sever. Ustavili so se tudi _____ (Ekvador). _____ (Galapagos) jih je pot vodila naprej _____ (Markiški otoki), nato pa _____ (Sydney). _____ (otok Sveta Helena) so se spočili in potem pristali še _____ (Karibsko otočje).

4. Imenuj prebivalce naslednjih držav.

Malta _____
 Nova Zelandija _____
 Brazilija _____
 Korzika _____
 Južna Afrika _____

5. Z ustrezno grafično oznako podčrtaj prislovno določilo in ga imenuj, nato enostavno poved pretvori v dvostavčno.

Tri razrede sta opravila brez sodelovanja pri pouku.

Pretvorba:

6. Utemelji rabo vejic.

Za vse, ki vas zanima več o tej odpravi, je pri založbi Didakta izšla tudi knjiga z naslovom Horn 2000.

7. V reviji si prebral članek o potovanju družine Kvaternik okoli sveta. Ker bi s sošolci radi izvedeli kaj več o tej zanimivi odpravi, napiši – na hrbtno stran priloženega besedila – kot predsednik razreda Kvaternikovim prošnjo za predavanje na šoli. Potrebne podatke si izmisli. Besedilo naj vsebuje od 100 do 120 besed. Upoštevej značilnosti besedilne vrste in pazi na jezikovno pravilnost in slogovno ustreznost.

RAZČLEMLJA IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 2

Preberi besedilo in reši naloge.

Zdravilni učinki zelenega čaja

Pitje zelenega čaja je še vedno najbolj razširjeno med japonsci in kitajci. Raziskave so pokazale da zeleni čaj zmanjšuje količino škodljivega holesterola LDL v krvi. Vsebuje namreč veliko antioksidantov. Ne uspava temveč poživlja živčni sistem. Skodelica zelenega čaja na dan deluje enako kot zdravila ki znižujejo holesterol ali vitaminske tablete pa še bolj zdrav je zatrjujejo raziskovalci. To pojasnjuje tudi dejstvo da je pri japonskih in kitajskih manj srčnih obolenj kot drugod po svetu. Z zelenim čajem kitajci pripravljajo tudi odišavljen čaj saj mu dodajajo različna olja sadeže in cvetice.

Priloga Dela Delo&Dom, 15. 1. 1998

1. Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- a) Zeleni čaj pijejo po vsem Daljnem vzhodu.
- b) Zeleni čaj je tudi osnova za pripravo odišavljenih čajev.
- c) Zeleni čaj je bolj zdrav kot zdravila za znižanje holesterola.
- č) Zeleni čaj zmanjšuje količino holesterola LDL v krvi.

2. Prečrtaj pravilni odgovor. Besedilo je:

- a) umetnostno,
- b) neumetnostno.

3. Besedilo v okviru pravopisno uredi.

4. Iz besedila izpiši dve besedi, ki ju izgovarjamo drugače, kot zapišemo.

5. Iz podčrtane povedi izpiši:

- a) samoglasnike _____
- b) zvočnike _____

6. Koliko zlogov vsebuje naslov?

7. Vsako besedo iz naslova deli po zlogih.

8. Utemelji, zakaj je v zadnji povedi rabljen predlog z.

9. Dodaj predlog s/z preostalim samostalnikom v zadnji povedi.

10. Okrajšaj besede:

a) gospa -

b) stoletje -

c) primer -

č) poštni predal -

d) tako imenovani -

e) ulica -

RAZČLEMLJA IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 3

Preberite izhodiščno besedilo, nato rešite naloge.

B. A. S. E. DOLOMITI, EKSTREMNO

Ozračje je vse bolj napeto. Še zadnje priprave in koncentracija na skok in že skočijo čez rob stene. Čas se je ustavil. Le nekaj sekund jih loči do melišča pod steno gore in le ne kaj stotink med življenjem in smrtjo.

Ekstremni padalci nekaj trenutkov padajo kot kamni, z telesom premagujejo upor zraka, vse dokler ne pridobijo posebne hitrosti. Kot ptiči se oddaljujejo od stene vse do močnega *poka*, ki ga povzroči odpiranje padal skoraj 500 m pod odskočiščem. Nato se izpod padal razležejo vriski, ki odmevajo od bližnjih sten.

B. A. S. E. velja za enega najnevarnejših športov na svetu. Zaradi ekstremnosti skokov so prepovedani v večini držav. *Baserje*, tj. ekstremne padalce, ki plezajo na dimnike, se tihotapijo na vrhove nebotačnikov in hodijo v gore, oblasti preganjajo.

Da skrajšajo čas odpiranja padala pri ekstremno nizkih skokih imajo v rokah majhno izvlečno padalo, ki ga odvržejo po odskoku. Malo padalo izvleče in odpre glavno padalo, ki je enkrat večje od običajnega za skoke iz letal in se izredno hitro odpre.

Celodnevna plezalska kalvarija in tovorjenje padal na goro se konča v nekaj sekundah. Slovenca Svit in Stane, Hrvat Robert in Nemec Peter so skočili preko 500 metrske stene, velike cine (2.999 m), najvišje izmed Treh Cin, ki veljajo za zaščitni znak italijanskih Dolomitov.

Povzeto po: Andrej Crček: B. A. S. E. Dolomiti, ekstremno. *Gea*. XVII/1 (2006). 6.

1. Imenujte temo izhodiščnega besedila.

2. Kdo je sporočevalec, kdo naslovnik?

3. Prečrtajte črke pred tremi trditvami, ki ustrezajo izhodiščnemu besedilu.

- a) Andrej Crček je bil priča nevarnemu skoku v italijanskih Dolomitih.
- b) Ekstremni padalci premagujejo upor zraka s pomočjo padal.
- c) Plezalska kalvarija je sklenjena manj kot v minuti.
- č) Ekstremni skoki so prepovedani v večini evropskih držav.
- d) Velika Cina je najvišja izmed Treh Cin.

4. Katere socialne zvrsti je uporabil avtor izhodiščnega besedila?

5. V vsaki vrsti podčrtajte eno besedo.

Izhodiščno besedilo je:

umetnostno/neumetnostno,
javno/zasebno,
publicistično/praktičnosporazumevalno,
pripovedovalno/razlagalno.

6. Med katere besedilne vrste uvrščamo izhodiščno besedilo?

7. V izhodiščnem besedilu poiščite deset pravopisnih napak in jih popravite.

8. Navedene besede – *ozračje, ekstremni, odskočišče, baserji, Dolomiti* –, izpisane iz izhodiščnega besedila, ustrezno razvrstite.

Domače besede	Prevzete besede

9. Zapišite imena prebivalcev.

- a) Italija _____
b) Nemčija _____
c) Nova Zelandija _____

10. Ustrezno povežite.

padalci	izpeljanka
pridobiti	sklop
dva tisoč šest	sestavljenka
čas	zloženka
celodnevna	

11. Smiselno dopolnite.

Izhodiščno besedilo sestavlja _____ odstavkov, _____ in _____ odstavek pa dve povedi. Prva poved prvega odstavka je _____, četrta poved izhodiščnega besedila pa je _____.

12. Določite stavčne člene (podčrtajte z ustrezno grafično oznako in poimenujte).

Ekstremni padalci majhno padalo hitro odvržejo takoj po odskoku.

13. V podčrtani povedi izhodiščnega besedila imenujte vrsto odvisnika in utemeljite rabo vejice.

Vrsta _____ odvisnika:

Utemeljitev _____ vejice:

14. Iz izhodiščnega besedila izpišite okrajšavo.

15. Izpolnite tabelo. Iz besedila izpišite osebno lastno ime (in priimek) moškega spola in ga sklanjajte.

Imenovalnik		Rodilnik	
Dajalnik		Tožilnik	
Mestnik		Orodnik	

16. Iz besedne zveze *ekstremni padalci* izpišite glásnike slovenskega knjižnega jezika.

Samoglasniki			
Soglasniki	Zvočniki	Zvенеči nezvočniki	Nezvенеči nezvočniki

17. Iz besedila z besedami izpišite tri poljubne glavne števnike.

18. V Gei ste pred časom prebrali članek Andreja Crčka o ekstremnih padalcih. Ker bi skupaj s sošolci radi izvedeli več o tem zanimivem športu, kot predstavnik razreda napišite *prošnjo* za predavanje na vaši šoli, ki jo naslovite na avtorja članka. Potrebne podatke si izmislite. Besedilo naj vsebuje 80 do 100 besed. Upoštevajte značilnosti besedilne vrste ter pazite na pravopisno in

slovnično pravilnost in slogovno ustreznost besedila.

RAZČLEMB A IN PISANJE NEUMETNOSTNEGA BESEDILA 4

Natančno preberi izhodiščno besedilo, nato reši naloge.

Na drogu preždel šest ur

Rogatec – Včeraj malo po polnoči je 43. letni hrvaški državlján na železniški postaji splezal na 15 m visoko kovinsko konstrukcijo, ki jo uporabljajo za osvetljevanje postajališča, sáj so na vrhu droga nameščeni reflektorji. Človeka na vrhu droga je ob polnih ponoči opazil eden od železničarjev in takoj obvestil policiste.

Ti so si nenavadni *primer* ogledali in na pomoč poklicali še gasilce, druge reševalce in celo uslužbenko policije, ki je prevzela pogajanja z Hrvatom. Gasilci so medtem pod drogom razpeli ponjave, ki bi ublažile padec, z lestvijo pa do moškega na vrhu niso poskušali priti. Plezalec za svoj nevarni podvig, kot smo neuradni izvedeli, ni imel posebnega razloga, menda je bil le nekoliko zmeden.

Po dolgotrajnem prepričevanju se je ob sedmih zjutraj, torej po več kot šestih urah po drogu spet vrnil na tla.

P. B., Delo, 26. 2. 2001

1. Imenuj temo izhodiščnega besedila.

2. Kdo je sporočevalec, kdo naslovnik?

3. Katero socialno zvrst je uporabil avtor besedila?

4. V vsaki vrsti podčrtaj eno besedo. Izhodiščno besedilo je:

umetnostno/neumetnostno,
javno/zasebno,
obveščevalno/razlagalno,
uradovavno/publicistično.

5. Prečrtaj črke pred pravilnimi trditvami.

- a) Ta dogodek se je zgodil sredi noči.
- b) Na vrhu konstrukcije so nameščene močne luči.
- c) Moški, ki je splezal na drog, se je spustil dol po lestvi.
- č) Ta dogodek se je zgodil na Hrvaškem.

d) V akciji reševanja primera so sodelovali gasilci, drugi reševalci in policija.

e) V članku je naveden razlog, zakaj se je človek povzpel na drog.

6. Smiselno dopolni.

Besedilna vrsta je _____. Besedilo je razdeljeno na _____ odstavke, prvo poved prvega odstavka pa sestavljajo _____ stavki.

7. V izhodiščnem besedilu poišči pet pravopisnih napak in jih popravi.

8. Z besedo zapiši oba števnik iz prve povedi.

9. Določi stavčne člene (podčrtaj z ustrezno grafično oznako in poimenuj).

Ponoči so si nenavadni primer ogledali policisti.

10. V podčrtani povedi imenuj podredje in priredje.

11. Ko si se proti večeru vračal/-a s treninga, si videl/-a, kako so trije mlajši moški obstopili fanta s torbo na ramenih. Moral jim je pokazati, kaj ima v njej. Vzeli so mu mobilni telefon, denarnico in sončna očala, nato so ga odrinili in zbežali. Kot očitavec/-ka napiši *uradno izjavo*. Upoštevaj značilnosti besedilne vrste. Manjkajoče podatke si izmisli. Pazi na pravopisno in slovnično pravilnost in slogovno ustreznost.

VRSTE BESEDIL – 2. letnik, srednje poklicno izobraževanje

1. Najprej pazljivo preberi besedilo, nato izpolni razpredelnici oz. odgovori na vprašanja.

Naša kuhinja v OZN

Obiskovalci so kar planili po prekmurski gibanici, kremnih rezinah in pečeni raci z mlinci ter kislim zeljem

Bled – Simon Bertoncej, Silvo Križaj in Stojan Rezar, kuharji iz blejskih hotelov Grand hotel Toplice in Vila Bled ter Kraljeve restavracije na igrišču za golf in Igor Jagodic iz hotela Astoria, ki je skrbel za slaščice, so za deset dni svoje znanje prenesli v restavracijo OZN v New Yorku.

V okviru t. i. festivala kulinarike so se pred Slovenci v najboljši restavraciji v stavbi OZN predstavili že Južni Korejci, jeseni sledita še Peru in Poljska.

Vsako državo mora predstaviti ekipa od doma, od koder pa ne sme pripeljati živil. Za našo kuhinjo so jih poiskali v nemških trgovinah. Blejci pa so se potili tudi zaradi iskanja pravih razmerij. Ajdova kaša je namreč zelo močna, sploh za sladice, ni takšna, kakršne smo je vajeni, orehi so bolj mokri, skuta pa vodena. Izbor jedi je sestavil dr. Janez Bogataj.

Stroške za blejske kuharje in slaščičarja so pokrile njihove »hiše«, za omizji Slovenska turistična organizacija (STO), za sprejem pa naša misija v OZN. Pomagalo je tudi ministrstvo za kmetijstvo (v vinski karti restavracije so se prvič pojavila slovenska vina) in drugi.

Vlasta Felc

Delo, 24. 6. 2002

Sporočevalec		Naslov	
Naslovnik		Podnaslov	
Tema		Kraj	
Besedilna vrsta		Datum	

Koper – Koprskega nogometnega prvoligaša je pričakalo neprijetno presenečenje v podobi cirkusa. Začeli so ga namreč postavljati na peščenem igrišču, na katerem naj bi nogometaši vadili za nadaljevanje prvenstva. Po pogovoru z mestnimi oblastmi se je cirkus vendarle preselil na drugo lokacijo.

Dnevnik, 18. 5. 1998

Sporočevalec		Naslov	
Naslovnik		Podnaslov	
Tema		Kraj	
Besedilna vrsta		Datum	

2. Primerjaj besedili iz prve naloge. Pojasni, v čem se razlikujeta.

3. Kakšno ubeseditveno stališče je zavzel sporočevalec krajšega besedila. Utemelji svoj odgovor.

4. Poveži pare, ki sodijo skupaj, nato predstavi besedilno vrsto, ki je ostala brez para.

razglednica	praktičnosporazumevalno besedilo
vremenska napoved	publicistično besedilo
reportaža	strokovno besedilo
uradni pogovor	

5. Smiselno dopolni.

Na vsako besedilo vpliva več dejavnikov. Pomembno je, kdo ga _____, komu je namenjeno, _____ in _____ je nastalo, s kakšnim namenom, ali je besedilo govorjeno ali _____. Kot _____ in naslovniki se znajdemo v različnih okoliščinah, v katerih oblikujemo ali sprejemamo različna besedila. Tako poznamo naslednja besedila: _____, _____, _____ in _____.

VIRI

1. TOPORIŠIČ, Jože: *Slovenska slovnica*. Druga, pregledana in razširjena izdaja. Maribor: Obzorja, 1984.
2. JOŽEF - BEG, J. in D. Debeljak: *Slovenski jezik*. Učbenik za slovenščino v 1. in 2. letniku nižjega poklicnega izobraževanja. Ljubljana : DZS, 2004
3. GOMBOC, Mateja: *Besede 1*. Učbenik za slovenski jezik v 1. letniku triletnih poklicnih šol. Ljubljana: DZS, 2001
4. GOMBOC, Mateja: *Besede 2*. Učbenik za slovenski jezik v 2. letniku triletnih poklicnih šol. Ljubljana: DZS, 2002

5. GOMBOC, Mateja: *Besede 3*. Učbenik za slovenski jezik v 3. letniku triletnih poklicnih šol. Ljubljana: DZS, 2003
6. KVAS, Jana: *Književnost 1. Mlada obzorja*. Učbenik za 1. letnik srednjega poklicnega izobraževanja. Ljubljana: DZS, 2005
7. KVAS, Jana: *Književnost 2. Mlada obzorja*. Učbenik za 2. letnik srednjega poklicnega izobraževanja. Ljubljana: DZS, 2006
8. KVAS, Jana: *Književnost 3. Mlada obzorja*. Učbenik za 3. letnik srednjega poklicnega izobraževanja. Ljubljana: DZS, 2007